

Beszámoló a Háttér Társaság egyesület 2016. évi tevékenységéről

1. Bevezető

A Háttér Társaság közhasznú egyesület Magyarország legnagyobb és legrégebb jelenleg is működő lesbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszexuális (LMBTQI) egyesülete. Célunk a szakmai és politikai közvélemény, valamint a tágabb társadalom figyelmének felhívása az LMBTQI emberek problémáira; az őket segítő szolgáltatások működtetése; az LMBTQI emberek társadalmi helyzetének, szükségleteinek megismerése és ezen szempontok érvényesítése a közszolgáltatásokban; az LMBTQI emberek jogainak védelme, hátrányos megkülönböztetésük elleni fellépés; jóllétük, egészségtudatosságuk növelése; az LMBTQI közösségek önszerveződésének támogatása, kultúrájuk ápolása, megismertetése.

Ezen célok megvalósítása érdekében állandó programként idén is működtettük az Információs és Lelkisegély Szolgálatot, a Személyes Segítő Szolgálatot, a Jogsegélyszolgálatot, a HIV/AIDS Megelőzési Programot, valamint az Archívumot és könyvtárat. Állandó programjaink mellett foglalkoztunk kulturális és közösségi események szervezésével, érdekérvényesítéssel, kutatásokkal és képzésekkel is.

A 2016-os év főbb eredményei:

- az Információs és Lelkisegély Szolgálat ingyenesen hívhatóvá válása mobiltelefonról, könnyen megjegyezhető telefonszám (137-37) bevezetése, a hívásszám 30%-os bővülése
- jogi képviselő precedens értékű ügyekben (azonos nemű pár külföldön kötött házasságának elismerése, bejegyzett élettársak adó- és járulékkedvezménye, lesbikus pár általi örökbefogadás, transznemű menekült jogi nemének elismerése)
- jogtudatosság-növelő animációs kisfilmkampány 267.000 megtekintéssel
- vidéki ügyvédekből és jogi segítőkől álló országos hálózat kiépítése
- együttműködés a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karával rendőrképzések terén
- párkapcsolati erőszakkal, foglalkoztatási diszkriminációval, gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos kutatások
- útmutató és képzések iskolák részére a kisebbségi diákok elleni zaklatás megelőzésére és kezelésére
- 4. LMBT Történelmi Hónap sikeres megszervezése, partnerszervezetek számának bővülése
- aktív részvétel a kormány által létrehozott Emberi Jogi Kerekasztal munkájában

A 2016-os év számokban:

- 8 részállású fizetett munkatárs, 114 rendszeresen munkát végző önkéntes
- 3.011 hívás a Háttér Információs és Lelkisegély Szolgálatnál, 585 hívás a HIV-vonalnál

- 201 jogi tanácsadással vagy képviselettel járó új megkeresés a Jogsegélyszolgálatnál (24%-kal magasabb, mint 2015-ben), 49 korábbi ügy folytatása
- 27 új papír alapú kiadvány az Archívumban, 862 elektronikus, illetve korábban beszerzett kiadvány feldolgozása
- közel 1.400 látogató a 24 partnerszervezettel együttműködésben szervezett 35 eseményből álló LMBT Történelmi Hónap programsorozaton
- részvétel 41 hazai és nemzetközi konferencián, nyilvános eseményen
- 137.034 egyedi látogató és 266.762 oldalletöltés a honlapon

2. Információs és Lelkisegély Szolgálat

A telefonos lelkisegély szolgálatunk 1996-ban alakult azzal a céllal, hogy az LMBTQI embereknek és környezetüknek mentális és információs segítséget nyújtson. A szolgálat 2016-ban is mindennap 18:00-tól 23:00 óráig fogadta a hívásokat. Az ügyelet mellett havonta 1-1 alkalommal szupervíziót, esetmegbeszélést és stábmegbeszélést tartottunk a telefonos operátorok részére. A 2015-ben indult képzési ciklus végén, 2016 őszén 8 új operátor kezdte meg a munkát. A 2016-ban indult képzési ciklusba 9 fő kapcsolódott be. 2016 végén a szolgálat működtetését 27 operátor látta el. 2016 tavaszán a szolgálat mobiltelefonról is ingyenesen hívhatóvá vált, telefonszáma egyúttal a könnyen megjegyezhető 137-37 számra változott.

Az év folyamán a szolgálat összesen 3.011 hívást fogadott, ami a 2015-ös számhoz képest 30%-os bővülést jelent. A női hívók aránya 31% volt, a transznemű embereké 7%. A hívók 25%-a vidéki kistelepülésekről lépett kapcsolatba a szolgálattal. A leggyakoribb problémák a magány és kapcsolatteremtési nehézség, önfogadási problémák, a környezettel és a családdal való konfliktus volt. Emellett jelentős számban fordultak hozzánk hívóink lelki és testi betegséggel, egészségügyi információkkal kapcsolatban. A szolgálatot 76 esetben hívta erőszak áldozata, 26 hívónak voltak öngyilkossági gondolatai, kifejezetten jogi információra 67 hívónak volt szüksége.

3. HIV-vonal

HIV-vonalunk 2005. december 1-jén alakult azzal a céllal, hogy széleskörű tájékoztatást nyújtson a HIV/AIDS-cel és egyéb szexuális úton terjedő fertőzésekkel kapcsolatban, valamint segítsen a HIV-vel élőknek állapotuk elfogadásában, az új kihívásokkal való megküzdésben. A szolgálat az év minden napján napi 24 órában elérhető volt telefonon, illetve elektronikus levelezés útján. A szolgálatot öt operátor látta el.

A szolgálat az év során 585 telefonos és 437 email-es megkeresést kapott. A szolgáltatást igénybevevők 57%-a nő volt. HIV-vel élők 18, szexmunkások 22 esetben fordultak a szolgálathoz. Az ismert lakhelyen élő hívók 9%-a kistelepülésről hívta a szolgálatot.

4. Személyes Segítő Szolgálat

Személyes Segítő Szolgálatunk 2014 márciusában indult, célja, hogy 10-12 alkalmas segítő beszélgetések révén segítse az LMBTQI emberek önfogadási, életvezetési, kapcsolatteremtési vagy konfliktuskezelési nehézségeinek megoldását. A szolgáltatást pszichológus szakemberek vezetésével több éves mentálhigiénés tapasztalattal

rendelkező önkéntes segítők nyújtják. A program iránt a 2016-os évben is nagy volt a kereslet, összesen 41 ügyfél kereste meg a programot. Segítő beszélgetéseket két pszichológus vezetésével hét önkéntes segítő folytatott.

5. Jogsegélyszolgálat

Egyesületünk 2000 nyara óta működteti a Háttér Jogsegélyszolgálatot, amely elsősorban a szexuális irányultság vagy nemi identitás miatti hátrányos megkülönböztetés, zaklatás vagy bántalmazás áldozatai számára nyújt ingyenes jogi segítséget (beadványszerkesztést és jogi képviselést). A jogsegélyszolgálat emellett tájékoztatást ad minden olyan ügyben, ahol a kérelmező szexuális irányultságának vagy nemi identitásának jelentősége lehet.

A 2012-ben megindult esetszám-emelkedés ebben az évben is folytatódott, 2016-ban összesen 201 új megkeresés érkezett, és 49 további ügy volt folyamatban korábbi évekről. A korábbi évekhez hasonlóan a legtöbb megkeresés idén is foglalkoztatási, egészségügyi és szolgáltatási hátrányos megkülönböztetéshez és zaklatáshoz kapcsolódott, de jelentős számú volt a gyűlölet-bűncselekménnyel és gyűlöletbeszéddel, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítésével kapcsolatos megkeresés is. A jelentősebb ügyek közül mindenképpen érdemes megemlíteni 2013-as Budapest Pride roma és meleg résztvevőinek Új Magyar Gárda tagja általi bántalmazása ügyében kiszabott példamutatóan szigorú büntetést; a bejegyzett élettársak öröklési illetékmentességét megállapító ombudsmani jelentést; valamint az Egyenlő Bánásmód Hatóságnak a Miskolci Mások egyesület névhasználatának önkormányzati megtagadása miatt 500 ezer Ft bírságot kiszabó, illetve egy transznemű álláspályázó elutasítása kapcsán hátrányos megkülönböztetést megállapító döntéseit. Egy Magyarországon menekültként elismert iráni transznemű férfi neme jogi elismerésének megtagadása miatt az Alkotmánybírósághoz és a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához fordultunk. Folyamatban van egy stratégiai perünk is egy azonos nemű pár külföldön kötött házasságának hazai elismerése kapcsán.

A jogsegélyszolgálat vidéki elérhetőségének bővítése érdekében 2015 decemberében és 2016 februárjában 2+3 napos képzést tartottunk az ország különböző pontjairól érkező 11 ügyvéd részére: a nemzetközi emberi jogi normák, az LMBTQI embereket érintő hazai jogszabályok és esetjog mellett az ügyvédek az LMBTQI emberekkel végzett jogi munka során használható gyakorlati tanácsokat is kaptak. A résztvevők közül többen partnerügyvédként bekapcsolódtak a jogsegélyszolgálat munkájába. A képzés rövidített változatát 2016 áprilisában az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala munkatársainak is megtartottuk. 2016 áprilisában 12 LMBTQI aktivista részére szervezünk jogi segítő képzést: a háromnapos képzés során a résztvevők képessé váltak az LMBTQI embereket érintő jogsértések dokumentálására, és az áldozatok megfelelő állami és civilszervezetekhez történő irányítására.

2016 tavaszán a internetes jogtudatosság-növelő kampányt indítottunk, amelynek során hat témában tettünk közzé animációs kisfilmeket (iskolai zaklatás, munkahelyi hátrányos megkülönböztetés, gyermekvállalás, családtámogatások, gyűlölet-bűncselekmények, nem jogi elismerése). A videókat több mint 267 ezer alkalommal tekintették meg. A kisfilmek mellett 15 infografikát is közzétettünk, amely az LMBTQI emberek számára fontos jogi védelmet jelentő rendelkezésekre hívta fel a figyelmet.

Továbbra is aktív szerepet vállaltunk a Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport működtetésében: 2016 szeptemberében részletes véleményt készítettünk az új büntetőeljárás kódex tervezetéről; elértük, hogy az ENSZ második Egyetemes Időszakos Felülvizsgálata (UPR) keretében Magyarország több konkrét gyűlölet-bűncselekménnyel kapcsolatos ajánlást is kapjon. Elkészítettük és széleskörű szakmai vitára bocsátottuk a gyűlölet-bűncselekmények beazonosítását megkönnyítő indikátorlistát, amelyet a rendőrség is használni kezdett.

6. HIV/AIDS Megelőzési Program

1998-tól működő HIV/AIDS megelőzési programunk középpontjában a tudatformálás, a tanácsadás és a kutatás áll. 2004 óta működtetjük óvszerautomata programunkat is, amelynek révén az LMBTQI szórakozóhelyek látogatói szociális áron juthatnak óvszerhez.

Az év folyamán óvszerautomata programunk révén 1.980 óvszert terjesztettünk, és 800 példányt juttattunk célba *Gumibuli* és *Teszteld magad!* című tudatosságnövelő kiadványunkból.

7. Archívum és könyvtár

A Háttér Archívum szervezetünk megalakulásától kezdve gyűjti és rendszerezi az LMBTQI emberekkel kapcsolatos kiadványokat, sajtócikkeket, játék- és dokumentumfilmeket, kisnyomtatványokat, plakátokat, levéltári anyagokat. 2016 végén archívumunkban 4.212 nyomtatott könyv, illetve elektronikus dokumentum volt elérhető, az év folyamán összesen 862 tételt katalogizáltunk.

2016 februárjában negyedik alkalommal szerveztük meg a Labrisz Leszbikus Egyesülettel együttműködésben az LMBT Történeti Hónapot. A négyhetes programsorozat alatt 35 esemény került megszervezésre 24 partnerszervezettel együttműködésben. Programokat nem csak LMBTQI szervezetek, de oktatási, tudományos és kulturális intézmények is szerveztek, így például az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Debreceni Tudományegyetem, a Magyar Pszichológiai Társaság, az MTA Társadalomkutató Intézete, az El Kazovszkij Alapítvány és az Izraeli Kulturális Intézet is. Összesen 1.382 látogató vett részt az eseményeken; a koordináló szervezetek részéről 7 szervező, illetve további 15 önkéntes segítette a programok megvalósulását.

8. Közösségfejlesztő program

A 2012-es évben indult közösségfejlesztési programunk célja a vidéki LMBTQI közösségek önszerveződő képességének megerősítése, problémaazonosító, problémamegoldó készségük, jogtudatosságuk, érdekérvényesítő képességük fejlesztése. Célunk olyan új, fenntartható közösségi struktúrák létrehozása, illetve korábban létező struktúrák megerősítése, amelyek képesek a vidéki LMBTQI emberek érdekeinek becsatornázására és képviselésére.

A program első fázisában szegedi Colorful Circles World, a Miskolci Mások és a Debreceni Színtér csoporttal dolgoztunk együtt, hozzájuk 2014-ben csatlakozott a győri EgyMás és a pécsi PeMeL csoport. 2016 tavaszán a csoportok pénzügyi támogatására pályázatot írtunk

ki, amelynek keretében több mint 1,8 millió Ft támogatást osztottunk ki a csoportok közösségfejlesztő, jogtudatosság-növelő projektjeire. A támogatás terhére a miskolci csoport az LMBTQI embereket érintő élethelyzeteket (pl. előbújás, gyűlölet-bűncselekmények) feldolgozó drámapedagógiai eseménysorozatot szervezett. A debreceniek filmklubot működtettek, ahol a filmvetítéseket követően meghívott vendégekkel vitattak meg olyan témákat mint a gyermekvállalás vagy a mozgalmak közötti szolidaritás. A pécsi csoport flashmobot és utcai akciónapot tartott az elfogadás fontosságának hangsúlyozására. A győri csoport a helyi LMBT közösséget megcélzó honlapot készített, és kampányt folytattak a helyi szórakozóhelyek LMBT-baráttá tétele érdekében. A szegedi csoport *Szivárvány Hét* néven egész hetes programsorozatot szervezett kiállításokkal, filmvetítésekkel, játékokkal és bulikkal. A vidéki aktivisták közötti tapasztalatcserét egy 2016 áprilisi találkozóval, és egy 2016 decemberi, a közösség-szervezési módszerekre fókuszáló képzéssel segítettük.

9. Egyéb projektek

Foglalkoztatási diszkrimináció. 2016 augusztusában fejeztük be 14 hónapos, *Történetek az adatok mögött: diszkrimináció a foglalkoztatás területén* címet viselő kutatási projektünket. A projekt során online kérdőíves kutatást folytattunk 358 válaszadóval az LMBTQI emberek pályaválasztásával és munkahelyi tapasztalatairól; 10 mélyinterjút készítettünk transznemű emberekkel tranzíciójuk munkahelyi fogadtatásáról; 69 HR szakembert kérdeztünk meg LMBTQI emberekkel kapcsolatos tudásáról és attitűdjéről; és interjúkat és fókuszcsoportos beszélgetéseket folytattunk az LMBTQI tanárok és rendőrök helyzetéről. A kutatás eredményeit egy 85 oldalas, magyar és angol nyelven is elérhető kutatási jelentésben tettük közzé, amely jó gyakorlatokat és mintaszabályzatokat is tartalmaz. A jelentésről széles körben számolt be a média, és ismertettük az ILGA-Europe éves konferenciáján és az LMBTQI barát cégeket tömörítő Open for Business budapesti találkozásán is. A kutatás alapján két információs lapot is kiadtunk: az egyik a kutatás eredményeit, a másik a Háttér vállalati partnerekkel folytatott munkáját ismerteti. A jelentés közzététele óta több felkérést kaptunk multinacionális vállalatoktól együttműködésre és képzések tartására.

Iskolai zaklatás. *Együtt az iskolai zaklatás ellen. Iránymutatás és képzés az iskoláknak kisebbségi diákjaik védelmére* című projektünk során hazai roma és zsidó szervezetekkel dolgoztunk együtt az iskolai zaklatás megelőzése és hatékonyabb kezelése érdekében. 2015-ben 331 iskolával folytattunk kérdőíves kutatást, és 17 iskola jó gyakorlatait tártuk fel interjúk révén. A kutatás alapján 2016 tavaszán 60 oldalas útmutatót állítottunk össze, amelyet eddig 5.015 alkalommal töltöttek le. Kidolgoztunk egy 4 órás képzési programot is iskolák részére, és 2016 tavaszán 17 önkéntest készítettünk fel a képzések megtartására.

Gyűlölet-bűncselekmények. Az év folyamán két gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó projektünk is folyt: a *HateNoMore: A homofób és transzfób gyűlölet-bűncselekmény áldozatok szükségleteinek figyelembe vétele - a bűnüldöző szervek tudatosságának növelése* c. projektünk keretében a 2015 során végzett interjúk és kérdőíves kutatás eredményeit értékeltük, és útmutatót állítottunk össze rendőrök részére. A *UNI-FORM: civil szervezetek és rendvédelmi szervek együttműködése az LMBT embereket érő gyűlölet-bűncselekmények és online gyűlöletbeszéd ellen* c. projektünk keretében pedig megvalósíthatósági tanulmányt készítettünk egy rendőrségre közvetlen bekötött gyűlölet-bűncselekmény bejelentő felület lehetőségéről. A kérdőíves kutatás alapján a 348

LMBTQI válaszadó 87%-a használna egy a hatóságokhoz bekötött weboldalt vagy alkalmazást a gyűlölet-bűncselekmények jelentésére, ha lenne ilyen.

Párkapcsolati erőszak. 2016 januárjában ért véget a *“Bleeding Love”*: Tudatosságnövelés a leszbikus és transz nőket érő családon belüli és randierőszak kapcsán az Európai Unióban című egyéves projektünk, amelynek keretében 8 másik európai LMBTQI szervezettel működünk együtt. Mélyinterjút készítettünk 14 leszbikus és transz párkapcsolatierőszak-túlélővel, és egy online kérdőív segítségével 71 transz és leszbikus nő párkapcsolati erőszakkal kapcsolatos tapasztalatait és attitűdjeit vizsgáltuk. A kutatás eredményeit egy európai összehasonlító tanulmánykötetben tettük közzé, amely angol és magyar nyelven is elérhető. A magyar fejezetet nyomtatásban is megjelentettük. A kutatás mellett online és nyomtatott hirdetésben, két online videóval és egy szórólappal hívtuk fel az érintettek figyelmét a problémára, a rendelkezésre álló jogi lehetőségekre és támogató szolgáltatásokra.

Szivárványcsaládok. 2016 márciusában 18 hónapos kutatási projektet indítottunk az LMBTQI emberek gyermekvállalással kapcsolatos attitűdjeinek, illetve a gyermeket nevelő LMBTQI emberek tapasztalatainak feltérképezésére. A 2016-os év folyamán elemeztük a jogi helyzetet, és mélyinterjút vettünk fel gyermeket nevelő párokkal. A projekt során 2017-ben online kérdőíves kutatást is folytatunk; az eredmények közzététele 2017 tavaszán várható.

10. Nyilvánosság

Egyesületünk a 2016-os év folyamán fokozottan figyelt a nyilvánosságban történő minél erőteljesebb megjelenésre, amelyre leginkább jogsegélyszolgálatunk sikeres ügyei nyújtottak lehetőséget. Az év folyamán hét sajtóközleményt tettünk közzé, honlapunkon pedig 41 az egyesület működésével kapcsolatos hírt. 2016 nyarán szolgáltatásainkat népszerűsítő kampányt folytattunk a közösségi médiában, amely 235 ezer embert ért el.

Honlapunk látogatottsága az év folyamán tovább nőtt, 2016-ban honlapunkat 137.034 egyedi látogató látogatta, akik összesen 266.762 oldalt töltöttek le: ez 14%, illetve 15%-kal magasabb a 2015-ös adatokhoz képest. Dinamikus fejlődést mutatott Facebook oldalunk is: egy év alatt 89%-kal nőtt az oldal követőinek száma, így 2016 végén 3.663 fő kedvelte Facebook oldalunkat.